

СЕКЦІЯ 7
ЕКОНОМІЧНО ЕФЕКТИВНА ТОРГІВЛЯ: РОЗУМІННЯ СУТІ ТА
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ ВЕДЕННЯ

УДК 339

Радинський Сергій
кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль
Радинська Софія
студентка 1 курсу Університет інформаційних технологій та менеджменту
м. Жешув, Польща

**ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В
ТОРГІВЕЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

У сучасних умовах господарювання використання інноваційних технологій у торговельній діяльності підприємств є важливим чинником їхньої конкурентоспроможності. Впровадження цифрових рішень, автоматизованих систем управління, штучного інтелекту та аналітичних платформ сприяє підвищенню ефективності торговельних процесів. Інноваційні технології дозволяють оптимізувати логістичні операції, покращити якість обслуговування споживачів і персоналізувати комунікацію з клієнтами. Особливого значення набуває застосування E-commerce, Big Data та Blockchain для підвищення прозорості та безпеки фінансових транзакцій. Дослідження актуальних технологічних рішень у сфері торгівлі є необхідним для формування стратегії розвитку підприємств у динамічному ринковому середовищі.

Сучасна торгівля зазнає суттєвих трансформацій, переходячи від екстенсивної моделі розвитку до інтенсивної, що ґрунтується на раціональному використанні ресурсів. Традиційні підходи, засновані на нарощуванні матеріальних та трудових ресурсів, поступово втрачають актуальність, поступаючись місцем інноваційним стратегіям, спрямованим на підвищення продуктивності та ефективності використання наявних активів. Важливим напрямом розвитку є впровадження сучасних технологій, оптимізація бізнес-процесів та розробка інноваційних моделей взаємодії з клієнтами. Для забезпечення стабільного функціонування в умовах динамічного ринкового середовища торговельні підприємства повинні оперативно адаптуватися до змін, підвищуючи свою конкурентоспроможність шляхом інноваційного розвитку та вдосконалення управлінських процесів [1, с. 151; 2, с. 147].

Сучасна роздрібна торгівля активно впроваджує інноваційні технології, які спрямовані на підвищення ефективності бізнес-процесів, оптимізацію роботи персоналу та покращення якості взаємодії з клієнтами, що в умовах зростаючої конкуренції є ключовим фактором успішного функціонування підприємств.

Однією з найбільш перспективних технологій є доповнена реальність, яка дозволяє споживачам попередньо оцінити зовнішній вигляд товару у власному просторі ще до його придбання, як це реалізовано, наприклад, у компанії ІКЕА, що надає можливість віртуального розміщення меблів у приміщенні за допомогою спеціального мобільного додатка, або у сфері ресторанного бізнесу, де клієнтам демонструється вигляд готової страви перед її подачею.

Не менш важливим нововведенням є розумні візки (SmartCart), які значно розширюють можливості покупців під час здійснення покупок, оскільки інтегровані цифрові системи дозволяють не лише сканувати товари та автоматично підбивати їхню вартість, а й

переглядати рецепти, отримувати інформацію про склад продуктів, а також встановлювати фінансовий ліміт витрат, який допомагає раціонально контролювати бюджет.

У сфері автоматизації торговельних процесів важливу роль відіграють роботи, які широко використовуються як на складах для сортування продукції, так і в торгових залах, де вони здійснюють моніторинг наявності товарів на полицях, допомагають клієнтам знаходити необхідну продукцію та надають консультації кількома мовами, що значно покращує рівень обслуговування.

Технологія NFC (Near Field Communication) набуває все більшого поширення завдяки високій швидкості та безпеці безконтактних платежів, що дозволяє використовувати смарт-картки або мобільні пристрої не лише для оплати покупок у торговельних закладах, а й для ідентифікації користувачів у транспорті, на підприємствах або навіть у системах доступу до приміщень. Інноваційні рішення також торкнулися управління ціноутворенням, що підтверджує впровадження електронних цінників, які замінюють традиційні паперові аналоги та забезпечують можливість оперативного оновлення інформації про товари через бездротові мережі, значно спрощуючи роботу персоналу та підвищуючи точність відображення актуальних цін [3].

Окрему увагу варто приділити технології надолонних кас, які дозволяють оптимізувати процес здійснення покупок, оскільки продавці-консультанти можуть обробляти замовлення безпосередньо у торговому залі, перевіряти наявність товару, миттєво передавати дані до касового апарата та скорочувати час обслуговування клієнтів, мінімізуючи черги. Сучасні тенденції також включають впровадження концепції SoLoMo (Social, Local, Mobile), яка поєднує соціальні мережі, геолокаційні сервіси та мобільні платформи для залучення споживачів до інтерактивної взаємодії з торговими точками, дозволяючи покупцям дізнаватися про акції та спеціальні пропозиції у реальному часі, а підприємствам – ефективніше просувати свої послуги та залучати нових клієнтів.

Таким чином, широкий спектр технологічних інновацій у сфері роздрібної торгівлі спрямований на автоматизацію процесів, підвищення рівня зручності для споживачів та вдосконалення механізмів управління підприємствами, при цьому виступає запорукою їхньої конкурентоспроможності та сталого розвитку в умовах цифрової трансформації.

Ключові переваги та недоліки використання інноваційних технологій в торгівельній діяльності підприємства представимо у таблиці 1.

Таблиця 1

Ключові переваги та недоліки використання інноваційних технологій в торгівельній діяльності підприємства

Інноваційні технології в торгівлі	Переваги використання	Недоліки та загрози використання
Доповнена реальність	Покращує клієнтський досвід, дозволяючи візуалізувати товари перед покупкою; підвищує рівень задоволеності споживачів і стимулює продажі.	Висока вартість розробки та впровадження; потреба у сучасних пристроях для підтримки технології.
Електронні цінники	Швидке оновлення інформації про ціни; зменшення витрат на друк паперових цінників; покращення точності ціноутворення.	Початкові високі інвестиційні витрати; можливі технічні збої або злам системи.
Роботи	Автоматизація рутинних процесів, зменшення витрат на персонал; підвищення ефективності роботи складів і торгових залів.	Висока вартість обслуговування; ризик витіснення робочої сили та соціальні наслідки.
NFC	Швидкі та безпечні безконтактні платежі; зручність використання для покупців.	Вразливість до кібератак і можливість шахрайства; залежність від наявності

		відповідних пристроїв у клієнтів.
Надолонні каси	Скорочення часу обслуговування клієнтів; можливість швидкої перевірки наявності товару.	Висока вартість впровадження; потреба у додатковому навчанні персоналу.
SmartCart	Автоматизація процесу покупок, спрощення навігації у торговому залі; можливість контролювати витрати в режимі реального часу.	Дороге обладнання; ризик технічних несправностей та втрати даних.
Концепція SoLoMo	Підвищення залученості клієнтів через соціальні мережі та геолокаційні сервіси; можливість персоналізованих пропозицій.	Питання конфіденційності даних користувачів; необхідність постійного оновлення контенту та маркетингових стратегій.

В цілому, використання інноваційних технологій у роздрібній торгівлі значно підвищує рівень автоматизації, покращує обслуговування клієнтів і сприяє збільшенню продажів, проте впровадження таких рішень потребує значних фінансових вкладень, а також створює ризики технічних збоїв і кіберзагроз. Тому, сьогодні, українським підприємствам необхідно ретельно аналізувати економічну доцільність та безпекові аспекти впровадження нових (інноваційних) технологій у торговельну діяльність. При цьому, важливо оцінювати потенційний вплив цих технологій на ефективність бізнес-процесів, рівень задоволеності клієнтів та конкурентоспроможність підприємства в умовах динамічного розвитку ринку. Особливу увагу слід приділяти адаптації персоналу до роботи з новими технологічними рішеннями, забезпеченню кібербезпеки та мінімізації можливих ризиків, пов'язаних із технічними збоями або неправомірним використанням даних.

Таким чином, успішне впровадження інноваційних технологій у торговельну сферу стане ключовим фактором для підвищення прибутковості підприємств, зміцнення їх позицій на ринку та створення додаткових конкурентних переваг.

Перелік використаних джерел:

1. Серeda С.А., Демидчук Л. Б. Розвиток інноваційних бізнес-технологій у торговельно-технологічних системах: сучасні напрями. *Підприємництво і торгівля*. 2023. № 39. С. 172-180.
2. Апопій В.В., Чорна М.В. Ключові макроекономічні тенденції сучасного розвитку внутрішньої торгівлі України. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2020. Вип. 1(31). С. 148-162.
3. Шевченко К.В., Сагер Л.Ю. Вплив інноваційних технологій на розвиток торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип.32. URL : https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/93811/1/Shevchenko_Influence.pdf;jsessionid=FE9AFC28BEFC11B0ADE9567647648DB2 (дата звернення до ресурсу 2.04.2025)